

EVS196 Vztahy Velké Británie a Evropské unie

Vyučující: Mgr. Monika Brusenbauch Meislová, Ph.D.

Email: brusenbauch.meislova@mail.muni.cz

Stručná charakteristika kurzu

- prezenční studium, bakalářský studijní program,
- akademický rok 2018/2019, zimní semestr
- počet kreditů 4, zkouška
- pondělí 10:00 – 11:40; PC54

Anotace kurzu

Kurz Vztahy Velké Británie a Evropské unie je jednosemestrálním kurzem, jehož cílem je seznámit studenty s vývojem a specifiky vztahu mezi Velkou Británií (VB) a Evropskou unií (EU) a zároveň zasadit britský postoj k procesu evropské integrace do širšího kontextu mezinárodní situace a zahraniční politiky Velké Británie.

Pozornost bude nejdříve zaměřena na vývoj vzájemných vztahů mezi VB a ES/EU, počínaje britským rezervovaným postojem k počátkům integračních snah na evropském kontinentě, přes dvě neúspěšné přihlášky podané v letech 1961 a 1967 až po vstup země do ES v roce 1973. Celá jedna přednáška a seminář se budou soustředit na referendum o setrvání země v ES, konané v roce 1975 na popud labouristického premiéra Harolda Wilsona, a to zejména s ohledem na to, že vytvořilo významný precedens, který poskytl referendům ve Velké Británii ústavní legitimitu a který euroskeptici naplno využili při druhém evropském referendu o čtyři dekády později. Na tuto část bude navazovat analýza evropské politiky Margaret Thatcherové a Johna Majora, s akcentem na vnitrostranické tenze související s evropskou otázkou, které se prohloubily v asociaci s okolnostmi doprovázejícími odstoupení Margaret Thatcherové v roce 1990, vystoupením libry z Evropského mechanismu směnných kurzů v roce 1992 a ratifikací Maastrichtské smlouvy v letech 1991-1993. Kurz studentům rovněž objasní nejdůležitější prvky evropské politiky Tonyho Blaira a Gordona Browna. Zvláštní pozornost bude věnována fenoménu euroskeptické mobilizace Konzervativní strany a exogenním i endogenním faktorům, které k ní přispěly (včetně euroskeptické profilace britského tisku a postupného nárůstu popularity Strany nezávislosti Spojeného království). Na pozadí tohoto vývoje budou studenti obeznámeni s evropskou politikou konzervativního premiéra Davida Camerona (s akcentem na analýzu prvků kontinuity a diskontinuity v jejím rámci), za jehož vlády došlo k dramatickému posunu ve vzájemných britsko-unijních vztazích. Velmi podrobně se bude kurz zabývat procesem vedoucím k referendu o setrvání země v EU v roce 2016 (včetně renegociace podmínek členství VB v EU), v němž se 51,9 % britských voličů vyslovilo pro odchod země z unijního bloku. Přednášky nabídnou analýzu předreferendové kampaně, její tematické rámování, přehled profilace a argumentace táborů Remain i Leave a zejména pak detailní reflexi výsledků referenda (zejména s ohledem na sociodemografické, socioekonomické, ale i jiné významné charakteristiky voličů). Zásadní prostor je věnován i samotnému procesu odchodu VB z EU a problematice brexitových vyjednávání; v seminářích pak budou studenti diskutovat o potenciálních důsledcích brexitu. Závěrečná část kurzu následně sumarizuje fungování a vystupování VB jakožto členské země EU a „problémového partnera“ a zamýšlí se nad jednotlivými modely budoucích vzájemných vztahů.

Výukové metody

Výuka probíhá formou přednášek a seminářů, přičemž semináře tematicky navazují na přednášky. Kromě klasických výukových metod budou pravidelně zařazovány i aktivizující výukové metody (např. diskusní, heuristické či situační metody a didaktické hry). Náplní seminářů vždy bude

- diskuze nad povinnou a doporučenou četbou (vzhledem k tomu, že četba bude často představovat základ debat a skupinových úkolů, je vhodné, aby ji studenti měli v hodinách u sebe);
- referát studentů na předem zadané téma;
- diskuze o aktuálních tématech týkajících se vztahu Velké Británie a Evropské unie;
- aktivizační prvek výuky.

Požadavky na ukončení kurzu

- **Přednést referát** individuálně či skupinově (v závislosti na počtu studentů v kurzu) v rozsahu přibližně 10 min. Referáty musí po formální i obsahové stránce odpovídat standardům KMVES (www.mves.cz) a být analytického, nikoliv popisného charakteru. Referát studenti zpracovávají na základě literatury zadané k příslušnému tématu, kterou doplňují o vlastní relevantní zdroje (doporučit lze především databáze jako např. Cambridge, Oxford, SAGE, Wiley Online, které jsou dostupné v elektronických zdrojích knihovny FSS). Studenti referát v powerpointu vkládají do příslušné odevzdávací skřínky v ISu nejpozději v den příslušného setkání. Součástí referátu je i seznam zdrojů, ze kterých studenti čerpali. Pojetí referátu a jeho obsah je samozřejmě možné předem prodiskutovat s vyučující. Maximálně lze za referát získat 10 bodů.
- **Průběžně prokazovat přehled o aktuálním dění** v oblasti vztahů VB a EU (nyní tedy zejména brexitu). S výjimkou prvního a 8. týdne studenti v každém týdnu výuky vypracovávají přehled tří zpráv z oblasti brexitu a evropské politiky VB, který odevzdávají vždy den před přednáškou (tj. v neděli do 20:00) do příslušné odevzdávací skřínky v ISu. Rozsah přehledu činí zhruba jeden odstavec na zprávu. Součástí přehledu je i seznam zdrojů, ze kterých studenti čerpali. Za každý přehled studenti získají 1 bod; celkem je možné za přehledy získat 10 bodů. V případě pozdějšího odevzdání nebude možné za přehled získat bod. Přehled je možné odevzdat (a získat za něj bod) i tehdy, budou-li studenti v semináři chybět. Studenti si nezapomenou vzít přehled s sebou i na samotnou hodinu.
- **Účastnit se seminářů.** Tolerovány jsou dvě absence v seminářích. Studenti samozřejmě nesmí chybět v den, kdy mají přednést svůj referát.
- **Aktivně se účastnit diskusí** v seminářích, jejichž základem bude studium povinné literatury a sledování aktuálního dění v oblasti vztahů VB a EU.
- **Zúčastnit se expertní přednášky** dne 5. 11. 2018. K této přednášce každý student vypracuje tři otázky, které odevzdá nejpozději v sobotu 3. 11. ve 12:00 do příslušné odevzdávací skřínky v ISu. Otázky si s sebou studenti přinesou i na expertní přednášku.
- **Napsat závěrečný písemný test**, který bude ověřovat znalosti týkající se obsahu přednášek, seminářů a povinné studijní literatury zadané k jednotlivým vyučovacím hodinám. Maximální počet bodů v testu: 30.

Podmínky pro úspěšné složení kurzu jsou tedy rozloženy následovně:

- Referát: max. 10 bodů
- Přehledy o aktuálním dění: max. 10 bodů
- Závěrečný písemný test: max. 30 bodů

Pro úspěšné absolvování kurzu je třeba získat minimálně 30 bodů z celkového počtu 50 bodů.

Stručná struktura kurzu

- 1) Úvodní setkání (17. 9. 2018)
- 2) Postoj Velké Británie k počátkům evropských integračních snah a proces přistoupení k ES (24. 9. 2018)
- 3) Čtecí týden (1. 10. 2018)
- 4) Referendum o setrvání VB v ES v roce 1975 (8. 10. 2018)
- 5) Evropská politika VB v éře premiérky Margaret Thatcherové a premiéra Johna Majora (15. 10. 2018)
- 6) Evropská politika VB v éře premiérů Tonyho Blaira a Gordona Browna (22. 10. 2018)
- 7) Evropská politika VB v éře premiéra Davida Camerona (29. 10. 2018)
- 8) Expertní přednáška (5. 11. 2018) *účast na tomto setkání je povinná!*
- 9) Euroskeptická mobilizace Konzervativní strany (12. 11. 2018)
- 10) Referendum o setrvání VB v EU v roce 2016 (19. 11. 2018)
- 11) Brexit: vyjednávání odchodu Velké Británie z EU (26. 11. 2018)
- 12) Dopady brexitu na vztahy VB a ČR (3. 12. 2018)
- 13) VB jako problematický partner? Závěrečné vyhodnocení a specifika vztahů VB a EU (10. 12. 2018)
- 14) Zápočtový týden (17. 12. 2018)

Detailní obsahové a časové rozvržení kurzu:

1. Úvodní setkání (17. 9. 2018)

Úvodní seznámení, představení účastníků kurzu, seznámení se s požadavky na úspěšné ukončení předmětu, jeho strukturou, harmonogramem a literaturou.

2. Postoj Velké Británie k počátkům evropských integračních snah a proces přistoupení k ES (24. 9. 2018)

Povinná četba

- Geddes, Andrew (2004) *The European Union and British Politics*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, pp. 57-73.
- Daddow, Oliver a Oliver, Tim (2016) A not so awkward partner: the UK has been a champion of many causes in the EU. LSE Blog, 15 April, <http://blogs.lse.ac.uk/brexit/2016/04/15/a-not-so-awkward-partner-the-uk-has-been-a-champion-of-many-causes-in-the-eu/>

Doporučená četba

- Chochia, Archil et al. (2018) The First European Community and the British Position. In: Troitiño, David et al. (eds) *Brexit: History, Reasoning and Perspectives*. Cham: Springer, pp. 59-81.

Rozdělení referátů

3. Čtecí týden (1. 10. 2018)

4. Referendum o setrvání VB v ES v roce 1975 (8. 10. 2018)

Povinná četba

- Todd, John (2016) *The UK's Relationship with Europe: Struggling over Sovereignty*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, pp. 31-55.

Doporučená četba

- Smith, Julie (2016). David Cameron's EU renegotiation and referendum pledge: A case of déjà vu? *British Politics*, Vol. 11, No. 3, pp. 324-346.

Referát č. 1: Britský rozpočtový problém

- Keedus, Liisi et al. (2018) The British Rebate and the Single European Act: Political Ramifications of an Economic Reform. In: Troitiño, David et al. (eds) *Brexit: History, Reasoning and Perspectives*. Cham: Springer, pp. 141-152.
- Fontana, Cary a Craig Parsons (2015) One Woman's Prejudice: Did Margaret Thatcher Cause Britain's Anti-Europeanism? *Journal of Common Market Studies*, Vol. 53, No. 1, pp. 89–105.

5. Evropská politika VB v éře premiérky Margaret Thatcherové a premiéra Johna Majora (15. 10. 2018)

Povinná četba

- Geddes, Andrew (2004) *The European Union and British Politics*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, pp. 74-88.

Doporučená četba

- Fontana, Cary a Craig Parsons (2015) One Woman's Prejudice: Did Margaret Thatcher Cause Britain's Anti-Europeanism? *Journal of Common Market Studies*, Vol. 53, No. 1, pp. 89–105.

Referát č. 2: Strana nezávislosti Spojeného království a její euroskepticismus (vč. reflexe výsledků voleb v roce 2017)

- Tournier-Sol, Karine (2015) The UKIP Challenge. In: Tournier-Sol, Karine – Gifford, Chris (eds.) *The UK Challenge to Europeanization. The Persistence of British Euroscepticism*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, pp. 134-147.

6. Evropská politika VB v éře premiérů Tonyho Blaira a Gordona Browna (22. 10. 2018)

Povinná četba

- Oppermann, Kai (2008) The Blair Government and Europe: The Policy of Containing the Salience of European Integration. *British Politics*, Vol. 3, No. 2, pp. 156–182.

Doporučená četba

- Daddow, Oliver (2013) Margaret Thatcher, Tony Blair and the Eurosceptic Tradition in Britain. *British Journal of Politics & International Relations*, Vol. 15, No. 2, pp. 210-227.

Referát č. 3: VB v evropských institucích (významní britští komisaři; volby do EP ve VB + britské strany v EP) + vliv brexitu na instituce EU.

- Hix, Simon (2016) Does the UK Have Influence in the EU Legislative Process? *The Political Quarterly* Vol. 87, No. 2, 200-208.

7. Evropská politika VB v éře premiéra Davida Camerona (29. 10. 2018)

Povinná četba

- Glencross, Andrew (2018) Cameron's European legacy: How Brexit demonstrates the flawed politics of simple solutions. In: Martill, Benjamin a Staiger, Uta (eds) *Brexit and Beyond: Rethinking the Futures of Europe*. London: UCL Press, pp. 22-28.
- Brusenbauch Meislová, Monika (2017) The Same Ol' Story...or Not? Patterns of (Dis)continuity in David Cameron's European Policy. *Romanian Journal of European Affairs*, Vol. 17, No. 2, pp. 56–71.

Doporučená četba

- Brusenbauch Meislová, Monika (2018) All things to all people? Discursive patterns on UK–EU relationship in David Cameron’s speeches. *British Politics* (online first; published online 23 April 2018).

Referát č. 4: *Britský tisk a EU (vč. role tisku v referendech 1975 a 2016)*

- Copeland, Paul a Nathaniel Copsey (2017) Rethinking Britain and the European Union: Politicians, the Media and Public Opinion Reconsidered. *Journal of Common Market Studies* Vol. 55, No. 4, pp. 709–726.

8. **Expertní přednáška (5. 11. 2018) účast na tomto setkání je povinná!**

Expertní přednáška **Mgr. Štěpána Pecha** – vedoucího oddělení evropského práva a institucionální podpory Úřadu vlády České republiky

Povinná četba:

- Kapitola o brexitu v rámci Kizeková, Alice (ed.), *Czech Foreign Policy in 2017*. Prague: Institute of International Relations (vyjde v září 2018; detaily + strany budou doplněny).
- Ash, Timothy Garton (2016) As an English European, this is the biggest defeat of my political life. *The Guardian*, 24. 6. 2016.

9. **Euroskeptická mobilizace Konzervativní strany (12. 11. 2018)**

Povinná četba

- Dorey, Peter (2017) Towards Exit from the EU: The Conservative Party’s Increasing Euroscepticism since the 1980s. *Politics and Governance*, Vol. 5, No. 2, pp. 27–40.

Doporučená četba

- Brusenbauch Meislová, Monika (2018) Issue capture a požadavek na uspořádání referenda o setrvání VB v EU v kontextu euroskeptické mobilizace Konzervativní strany. *Acta Politologica*, Vol. 10, No. 1, pp. 36–56.

Referát č. 5. *VB a společná zahraniční a bezpečnostní politika a společná bezpečnostní a obranná politika EU (včetně vlivu brexitu na tuto oblast)*

- Heisbourg, François (2016) Brexit and European Security. *Survival - Global Politics and Strategy*, Vol. 58, No. 3, pp. 13-22.

10. **Referendum o setrvání VB v EU v roce 2016 (19. 11. 2018)**

Povinná četba

- Glencross, Andrew (2016) *The EU Referendum Campaign*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, pp. 35-46.

Doporučená četba

- Brusenbauch Meislová, Monika (2017) Strategický kontext referend o setrvání Velké Británie v ES/EU: analýza motivace politických elit. *Mezinárodní vztahy*, Vol. 52, No. 2, pp. 29–56.

Referát č. 6: *Renegociace podmínek členství VB v ES/EU (komparace renegociací před referendy v letech 1975 a 2016) + analýza nejvýznamějších britských opt-outs*

- Glencross, Andrew (2016) *Regotiating Terms of EU Membership prior to the Referendum*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, pp. 21-34.

11. Brexit: vyjednávání odchodu Velké Británie z EU (26. 11. 2018)

Povinná četba

- McGowan, Lee (2018) *Preparing for Brexit: Actors, Negotiations and Consequences*. Basingstoke, Palgrave Macmillan, pp. 33-55.

Doporučená četba

- Stockemer, Daniel (2018) *The Brexit negotiations: If anywhere, where are we heading? "It is complicated."* *European Political Science*, online first, 1-5.

Referát č. 7: *Role imigrace v referendu 2016*

- Goodwin, Matthew and Milazzo, Caitlin (2017) *Taking back control? Investigating the role of immigration in the 2016 vote for Brexit*. *The British Journal of Politics and International Relations*, Vol. 19, No. 3, pp. 450–464.

12. Dopady brexitu na vztahy VB a ČR (3. 12. 2018)

Povinná četba

- Beneš, Vít et al. (2018): *Brexit, Post-Brexit Europe and the V4*. Aston University, February.
- Brusenbauch Meislová, Monika (2017): *A Breath of Fresh Air, or the Winds of Change? CFSP after Brexit and Strategic Challenges for the Czech Republic*. Policy Paper, Europeum, November.

Doporučená četba

- Brusenbauch Meislová, Monika a Tomalová, Eliška (2018): *France and the United Kingdom in the Czech Foreign policy: More EU or Less EU?* In: Kizeková, Alice (ed.), *Czech Foreign Policy in 2017*. Prague: Institute of International Relations (vyjde v září 2018; strany budou doplněny).

Referát č. 8: *Alternativy ke členství Velké Británie v EU (analýza různých modelů budoucích vztahů VB a EU)*

- House of Commons (2018) *The future UK-EU relationship*. Fourth Report of Session 2017–19, pp. 13-49.

13. VB jako problematický partner? Závěrečné vyhodnocení a specifika vztahů VB a EU (10. 12. 2018)

Povinná četba

- Cini, Michelle a Verdun, Amy (2018) *The implications of Brexit for the future of Europe*. In: Martill, Benjamin a Staiger, Uta (eds). *Brexit and Beyond: Rethinking the Futures of Europe*. London: UCL Press, pp. 63-71.

Doporučená četba

- Spiering, Menno (2015) *A Cultural History of British Euroscepticism*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, pp. 30-44.

Referát č. 9: *Brexit a problematika Severního Irska*

- Wright, Jonathan (2018) *Brexit and Ireland: Collateral Damage?* In: Martill, Benjamin a Staiger, Uta (eds). *Brexit and Beyond: Rethinking the Futures of Europe*. London: UCL Press, pp. 105-113.
- Tonge, Jonathan (2016) *The Impact of Withdrawal from the European Union upon Northern Ireland*. *Political Quarterly*. Vol. 87, No. 3, pp. 338-342.

14. Zápočtový týden (17. 12. 2018)